

«Адаптація першокласників до навчання в школі у системі Нової української школи та учнів 5-х класів до нових умов навчання»

Практичний психолог:
Миндреску М.М.

Аналітична довідка
за результатами дослідження адаптації учнів 1- А та 1 – Б класів
до навчання у 2019/2020 н.р.

Згідно плану роботи закладу. З метою організації психолого-педагогічної взаємодії вчителя та учня, а також для планування якісної роботи з учнями 1-х класів, у жовтні 2019 року було проведено дослідження психолого-педагогічної адаптації учнів 1 класу до навчання у школі.

Досліджено наступні компоненти адаптації першокласників.

- Фізіологічне підлаштування організму;
- Шкільна успішність та поведінка;
- Емоційне прийняття нової соціальної ситуації;

Програма дослідження включала:

- ✓ Збір даних про захворюваність першокласників (статистичні дані)
- ✓ Обстеження першокласників за допомогою проєктивної методи «Будиночки»
- ✓ Проведення методики «Дерево»
- ✓ Спостереження за поведінкою учнів під час перерви та дотримувannya ними норм дисципліни
- ✓ Відвідування уроків у першому класі.

Обстежено всього 32 учнів, у тому числі дівчат -15 , хлопчиків 16. З них 2 учнів на інклюзивній формі навчання.

За попередніми даними високий рівень готовності до школи мають 18 учнів (56,25%), середній 12 учнів (37,5%), низький 2 учнів (6,25 %).

За результатами анкетування батьків та медичної статистики з початку навчального року в учнів 1 класу не спостерігалися випадки захворювання, яке говорить про те що адаптаційний період не вплинув на стан здоров'я учнів. Батьки повідомили , що всі діти з бажанням йдуть до школи, діти діляться батьками враженнями про школу, які носять позитивний характер. Ні в однієї дитини не спостерігається хронічні захворювання.

За результатами проєктивної методики «Будиночки» 22 учнів (68,75%) мають вегетативний коефіцієнт (ВК) від 0,92-1,9, що характеризує оптимальну працездатність. Навантаження цих учнів відповідає можливостям. Спосіб життя дозволяє відновлювати витрачену енергію. 8 учні (25 %) мають вегетативний коефіцієнт (ВК) від 0,51-0,91, характеризує середню працездатність. Самовідновлення оптимальної працездатності відбувається за рахунок періодичного зниження активності. 2 учнів (6,25 %), мають вегетативний коефіцієнт понад 2- частіше всього це є результатом роботи дитини на межі своїх можливостей, що призводить до швидкого виснаження. Потрібна нормалізація темпу діяльності, режиму праці і відпочинку, а інколи і зниження навантаження.

В результаті проведених методик встановлено:

18 (56,25%) учнів мають високий рівень адаптації. Ці діти адаптувалися до школи протягом перших двох місяців навчання, швидко влилися в колектив

, освоїлися в школі ,набули друзів в класі, у них завжди гарний настрій. Навчальний матеріал засвоюють легко, глибоко і повно оволодіють програмним матеріалом.

12 (37,5%) учнів мають середній рівень адаптації . Вони також адаптувалися до школи успішно , набули друзів в класі , у них завжди гарний, вони доброзичливі та старанні. Ці діти розуміють навчальний матеріал, зосереджені та уважні під час виконання завдань, доручень, вказівок вчителя.

2 (6,25 %) учнів виявлений низький рівень адаптації. Спостерігаються труднощі у навчанні, стійка неуспішність, підвищувальна втомність, прояви дефіциту уваги, матеріал який пояснює вчитель засвоюють фрагментарно, доручення виконують під контролем . Ці діти потребують особливої уваги з боку педагогів.

За результатами проективної методики «Дерево». 24 учнів (75%) мають шкільну мотивацію високу було обрано позиції які характеризують: товариськість, дружню установку на подолання перешкод, стійкість положення бажання досягти успіху, комфортний стан нормальна адаптація, завищена самооцінка установка на лідерство. 10 учнів (31,25%) мотивація на розваги,загальна стабільність, сором'язливість.

Висновки.

В ході дослідження психолого-педагогічної адаптації учнів 1 класу до навчання у школі встановлено що, діти з бажанням йдуть до школи, діти діляться батьками враженнями про школу, які носять позитивний характер. Ні в однієї дитини не спостерігається хронічні захворювання. За результатами проведених методик стосовно адаптації учнів до школи встановлено, що 18 учнів (56,25%), середній 12 учнів (37,5%), низький 2 учнів (6,25 %).

У зв'язку з вище наведеним надається наступні рекомендації класному керівнику та батькам учнів.

Рекомендації Класному керівнику.

1. Враховуйте вікові особливості першокласників: рухову активність, переважання ігрового типу діяльності, недостатню сформованість вольової регуляції.

2. Порівнюйте роботу учня лише з його попередніми роботами, а не з роботами інших.

3. Уникайте критики учня при свідках, а також вживання слів «завжди», «ніколи».

4. Хваліть учня за найменші досягнення.

5. Дозволяйте учневі самостійно оцінювати свою поведінку та її наслідки.

6. Створюйте ситуації успіху.

7. Зменшуйте кількість заперечних слів та речень. Краще замінити їх на ствердні та позитивно спрямовані.

8. Не наполягайте на відповідях біля дошки тих дітей, які виявляють тривожність. Краще об'єднуйте їх у групки, що працюватимуть разом.

9. Для підтримання усних інструкцій використовуйте візуальну стимуляцію.

10. Давайте учням можливість виплескувати енергію (фізкульт хвилинки, ігри на перервах).

11. Надавайте учням можливість висловлювати свої думки, підкреслюйте цінність почутого.

12. Демонстрація вчителем віри в успіх дитини.

13. Вказуючи на помилки, намітити шлях до успіху.

14. Акцентування уваги на успіхах учня, перемогах.

15. Надання емоційної підтримки учням словами, поглядом, дотиком.

16. Запобігання частому використанню в мові слів-заперечень.

17. Уроки організовувати лише на позитивних емоціях.

Рекомендації Батькам.

1. Підтримайте в дитині його прагнення стати школярем. Ваша щира зацікавленість в його шкільних справах і турботах, серйозне відношення до його перших досягнень і можливих труднощів допоможуть першокласникові підтвердити значущість його нового положення і діяльності.

2. Обговоріть з дитиною ті правила і норми, з якими він зустрівся в школі. Поясніть їх необхідність і доцільність.

3. Ваш малюк прийшов у школу, щоб вчитися. Коли людина вчиться, у нього може щось не відразу виходити, це природно. Дитина має право на помилку.

4. Складіть разом з першокласником розпорядок дня, стежте за його дотриманням.

5. Не пропускайте труднощів, які можуть виникнути у дитини на початковому етапі навчання в школі. Якщо у першокласника, наприклад, є логопедичні проблеми, постарайтеся впоратися з ними на першому році навчання.

6. Підтримайте першокласника в його бажанні добитися успіху. У кожній роботі обов'язково знайдіть, за що можна було б його похвалити. Пам'ятайте, що похвала та емоційна підтримка ("Молодець!", "Ти так добре впорався!") здатні помітно підвищити інтелектуальні досягнення.

7. Якщо вас щось турбує в поведінці дитини, його учбових справах, не соромтеся звертатися за порадою і консультацією до вчителя або шкільного психолога.

8. Зі вступом до школи в житті вашого малюка з'явилася людина авторитетніша, ніж ви. Це вчитель. Поважайте думку першокласника про свого педагога.

9. Навчання – це нелегка і відповідальна праця. Вступ до школи істотно міняє життя дитини, але не повинно позбавляти її різноманіття, радості, гри. У першокласника повинно залишатися досить часу для ігрових занять.

Аналітична довідка
за результатами дослідження адаптації учнів 5-х класів
до навчання у 2019/2020 н.р.

Згідно плану роботи закладу, з метою організації психолого-педагогічної взаємодії вчителя та учня, а також для планування якісної роботи з учнями 5-х класів, у жовтні 2019 року було проведено дослідження психолого-педагогічної адаптації учнів 5 класу до навчання.

Перехід учня з початкової школи до школи другого ступеня супроводжується низькою специфічних проблем, що потребують особливої уваги. Складність цього періоду зумовлена, насамперед, сукупністю психофізіологічних та особистісних змін, які відбуваються у внутрішньому світі дітей на межі 3-4 і 5-х класів. А також нові умови навчання в середній школі пред'являються більш високі вимоги до інтелектуального розвитку учня, підвищують темпи навчальної діяльності. Усе це викликає напруження психіки дитини і може призвести до перевтоми, високого рівня тривожності, труднощів у соціально-психологічній адаптації.

Тому для попередження можливих негативних явищ на даному етапі розвитку особистості школяра, виявлення труднощів адаптації проведено спеціальне психологічне дослідження. Мета дослідження: виявлення потенційної *групи ризику*, тобто дітей, чиє подальше навчання та виховання пов'язані із суттєвими труднощами (діти з емоційними розладами, порушеннями поведінки, зниженням рівня навчальних досягнень.)

Для досягання поставленої мети було розроблена програма дослідження, яка включала :

- ✓ Діагностика шкільної тривожності (методика Філіпса);
- ✓ Відвідування уроків у 5-му класі ;
- ✓ Вивчення суб'єктивного ставлення учнів до діяльності, самого себе та оточуючих (СОСДСО О.Афанес'єва);
- ✓ Анкетування батьків п'ятикласників «Життя дитини та її успіхи в школі»;
- ✓ Спостереження за поведінкою учнів під час перерви та дотримання ними норм дисципліни.

Дослідження проводилося протягом жовтня 2019 року. Обстеженню підлягало 25 учнів, 14 дівчата та 12 хлопців.

Збір інформації та її аналіз показали, що вчителі приділяють увагу адаптації учнів 5 класу, підготовлені до проведення уроків, використовують дидактичний матеріал, планують індивідуальну роботу з учнями. Уроки відповідають сучасним вимогам до уроку. Вчителі проводять на уроках різні види робіт : бесіда, робота з підручником, самостійна робота, робота в групах, інтерактивні методи роботи, дидактичні ігри.

За результатами дослідження за методикою Філіпса встановлено що, у учнів виявлена норма загальної тривожності . Низька .

В результаті проведеного дослідження встановлено :

16 (64%) учнів 5 класу мають високий рівень адаптації. Вони засвоюють початковий матеріал, глибоко і повно оволодіють програмним матеріалом, правила і вимоги сприймають адекватно, виконують доручення, готуються до уроків, мають у класі позитивний статус.

9 (36%) учнів мають середній рівень адаптації. Ці діти розуміють навчальний матеріал, зосереджені та уважні під час виконання завдань, вказівок вчителя, але зазначають деякі труднощі в засвоєнні навчальної програми.

За результатами анкетування «Вивчення суб'єктивного ставлення учнів до діяльності, самого себе та оточуючих (СОСДСО О.Афанес'єва)» встановлено, що рівень вихованості за ступенем адаптованості у 12 учнів (48%) високий, 11 учнів (44%) середній, 2 учнів (8%).

Навчальні проблеми п'ятикласників:

1. Нерозвинута воля-небажання, «неможливість», за словами учнів, примусити себе постійно займатися навчанням. Таких дітей не приваблює мета, тому що для п'ятикласників характерне переважно емоційне ставлення до своєї діяльності.

У зв'язку з вище наведеним надається наступні рекомендації класному керівнику батькам учнів та викладачам.

Рекомендації класному керівнику.

- проявляти доброзичливе ставлення, підтримку;
- реалізовувати демократичний стиль керівництва;
- не висувати на початку року великих вимог до дітей, пам'ятати різницю між п'ятикласниками та іншими учнями середньої школи;
- намагатись, щоб заняття викликали в учня позитивні переживання, позитивне емоційне ставлення до навчального предмету;
- орієнтувати дітей на вироблення об'єктивних критеріїв успішності і неуспішності, прагнення перевірити свої можливості і знаходити (за допомогою дорослих) шляхи подальшого їх розвитку і вдосконалення;
- допомогти учням із низьким соціальним статусом в класному колективі відчувати себе потрібними і бажаними в класі;
- проводити відповідні класні години для покращення неформальних відносин між дітьми з використанням активних форм роботи;
- залучати до позакласної роботи, групових заходів, щоб вони більше спілкувалися;
- на позакласних заходах давати можливість проявити себе з кращої сторони;
- звертати увагу однокласників на успіхи цих дітей у тому, що в них виходить.

Рекомендації вчителям які викладають у 5-х класах.

— Пам'ятайте: легше з першого уроку викликати до себе довіру, любов дитини, ніж потім подолати недовіру.

— Не змінюйте різко методи роботи, використовуйте ігровий матеріал, інструктажі, пам'ятки, алгоритми, картки-опори, зразки виконання.

— Протягом уроку та додому давайте конкретні доступні завдання й

домагайтесь їх чіткого виконання.

— Щоденно перевіряйте письмові роботи учнів, домагайтесь систематичної роботи над помилками.

— Ретельно обміркуйте заходи та прийоми розвитку мислення, усного та писемного мовлення учнів. Розробіть відповідний роздавальний матеріал.

— Забезпечуйте систематичне повторення.

— Уникайте перевантаження дітей.

Рекомендації батькам п'ятикласників

1. Надихайте дитину на розповідь про шкільні справи. Не обмежуйте свій інтерес звичайним питанням на зразок: «Як минув твій день у школі?» Щотижня обирайте час, вільний від домашніх справ, і уважно розмовляйте з дитиною про школу. Запам'ятовуйте імена, події, деталі, про які дитина повідомляє вам, використовуйте їх надалі для того, щоб починати бесіди про школу.

2. Регулярно розмовляйте з учителями вашої дитини про її успішність, поведження та взаємини з іншими дітьми. Навіть якщо немає особливих приводів, для занепокоєння, консультуйтеся з учителем не рідше, ніж раз на місяць.

3. Знайте програму й особливості школи, де вчиться ваша дитина. Відвідуйте всі заходи й зустрічі, організовані батьківським комітетом і педагогічним колективом. Використовуйте будь-які можливості дізнатися, як ваша дитина навчається і як її навчають.

4. Домагайте дитині виконувати домашні завдання, але не робіть їх самі. Установіть спеціальний час для виконання домашнього завдання і стежте за виконанням цих настанов, що допоможе вам сформуванню позитивне ставлення до навчання.

5. Допоможіть дитині відчувати інтерес до того, що викладають у школі. З'ясуйте, що взагалі цікавить вашу дитину, а потім установіть зв'язок між її інтересами й предметами, що вивчають у школі.

6. Особливі зусилля докладайте для того, щоб підтримувати спокійну й стабільну атмосферу вдома, коли в шкільному житті дитини відбуваються зміни.

7. За будь-якої можливості намагайтеся уникнути значних змін або порушень у домашній атмосфері протягом першого півріччя. Спокій домашнього життя дитини допомагає їй ефективніше розв'язувати проблеми в школі.

8. Забезпечте своїм дітям вдале поєднання відпочинку, фізичної праці та роботи над уроками.

9. Програми включають більше теоретичного матеріалу. Тому слід привчати дітей міцно заучувати окремі правила з математики, української мови, історії тощо.

10. Уважно стежте за рівнем виразного читання ваших дітей. Хай вдома виразно читають усі тексти, що задані з різних предметів.

11. Стежте за порадами вчителів, записаними у щоденниках і робочих зошитах.

12. Дбайте про те, щоб дитина навчалась бути охайною в усьому, включаючи бережне ставлення до підручників.

13. Ніколи не поспішайте з висновками ні про дитину, ні про вчителя - прийдіть у школу, поспілкуйтеся з учителем.

14. Намагайтесь придбати для сімейної бібліотеки різноманітні словники та довідкову літературу.

15. Пам'ятайте, що клас, де навчається ваша дитина, - ціле трьох колективів: дітей, батьків, учителів. Чим дружніші, цілеспрямованіші будуть ці колективи, у тим кращій атмосфері буде формуватись ваш хлопчик чи дівчинка. Це залежить від кожного й від вас теж.

16. Не забувайте: дитину не слід карати за невміння, а терпеливо вчити, підказувати, радити, допомагати, підтримувати.

Проект рішення:

1. Адміністрації школи:

1.1. Здійснювати контроль за діяльністю класних керівників 1-А, 1-Б класів, 5-А та 5-Б класів, та викладачами, які викладають предмети в цих класах.

(Постійно)

2. Класним керівникам 1-х класів Романюк Д.В. та Бота В.М.:

2.1. Організувати під час перерв та динамічної години різні ігри, цікаві форми відпочинку для учнів.

(Постійно)

2.2. Працювати над формуванням навичок своєчасної підготовки учнів до наступного уроку, підтримання дисципліни під час уроків.

(Постійно)

2.3. Розвивати зв'язне мовлення, логічне мислення, уважність, спостережливість, акуратність.

(Постійно)

2.4. Систематично підтримувати зв'язок з батьками та інформувати їх про рівень адаптації їхніх дітей, взаємостосунки з учнями класу, рівень навчальних досягнень, та дотримання правил поведінки в колективі.

(Постійно)

3. Вчителям-предметникам, які викладають в 5-х класах :

3.1. При підготовці та під час проведення уроків враховувати психологічні та вікові особливості п'ятикласників;

(Постійно)

3.2. Постійно підтримувати та зацікавлювати учнів використовуючи різні форми і методи роботи, дидактичні матеріали на уроках.

(Постійно)

4. Класним керівникам 5-х класів Гавка М.Ф. та Свекла Р.М. :

4.1. Організувати з п'ятикласниками різні екскурсії, які мають за мету згуртувати учнівський колектив.

(Постійно)

4.2. Систематично підтримувати зв'язок з батьками та інформувати їх про рівень адаптації їхніх дітей, взаємостосунки з учнями класу, рівень навчальних досягнень, та дотримання правил поведінки в колективі.

(Постійно)

4.3. Активізувати учнів, в яких виявлений низький рівень адаптації, через їхнє залучення до позакласної роботи, формування більш високої їхньої зацікавленості у діяльності.

(Постійно)

5. Психологу Миндреску М.М.:

5.1. Провести повторне психолого – педагогічне дослідження адаптації учнів 1-Б класу у системі Нової української школи та учнів 5-х класів.

(до квітня 2020 року)

5.2. Спланувати та провести корекційну та відновлювальну роботу з учнями, які показали низький рівень адаптації.

(до кінця навчального року)